

NIEUWSBRIEF

NUMMER **9** januari 2015

HET BEHOUDEN WAARD

Wist u dat:

- * Je niet verder hoeft te zoeken op de Schapedrift als je bij nr.17 bent?
- * de Spanjaarden vroeger in de Peulen zetelden?
- * je met een kelderwind hoogte wint?
- * dromen soms uitkomen?
- * het viaduct over de rijksweg een naam heeft?
- * de Peulenstraat weer een klinkerbestrating krijgt?
- * de Oude Kerk oplicht in het donker?

Als u, net als ik eerst, op veel van deze vragen 'nee' moet antwoorden, wordt het tijd om deze nieuwsbrief te lezen! Want wie meer weet over ons dorp, haar geschiedenis en nieuwste ontwikkelingen, zal er ook meer warm voor lopen. Die zal met ons tot de conclusie komen: het behouden waard!

Liesbeth Leenman

MET NAME

De duiding op het bord aan de woning aan de Schapedrift nummer 17 is eenvoudig en duidelijk: 'Hier is het'. Helder, zou je zeggen, maar toch: vanwaar die naam?

De bewoners, Klaas en Ina Maat, zijn een paar zeer actieve senioren die een leven vol bezigheden achter de rug hebben.

Eén ervan was het runnen van een houthandel in Bleskensgraaf. Om zijn bedrijf goed onder de aandacht de brengen, plaatste Klaas aan de gevel van zijn huis en aan de Graafstroom er tegenover een bord met de welluidende tekst: 'Hier is het, hier bent u bij Maat'. Dat was in 1970. Een kleine dertig jaar later verhuisde het paar naar Hardinxveld. Een ander dorp, een ander huis, maar met (bijna) dezelfde naam: 'Hier is het', opgetekend op een eikenhouten plank, afkomstig uit de voormalige houthandel. De laatste jaren komt deze aanduiding weer goed van pas. Maat verzamelt nl. oud ijzer en flessendopjes voor het goede doel. In 7 jaar tijd wel liefst 328.000 kg ijzer, goed voor € 97.500 en 8000 kg doppen, wat € 2000,- opleverde! Ieder die bij hem oud ijzer brengt, weet meteen: hier is het!

Niet mis te verstaan!

N.B. Inmiddels heeft Maat vanwege zijn leeftijd (80 inmiddels!) zijn 'opdracht' overgedragen en worden ijzer en doppen elders ingezameld.

STRAATNAMEN

Ver voordat de nabij gelegen wijk Tienmorgen in ontwikkeling werd genomen heeft de gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam al besloten dat de straatnamen in deze nieuwe wijk de herinnering aan de riviervisserij hoog moesten houden, een branche die ooit voor veel welvaart zorgde in het Boven-Hardinxveld van rond 1900. Vandaar de straatnaam 'Lijnbaan'.

De touwslager deed zijn werk in de open lucht, overdekt of in een tentachtig geheel, op een touwslagerij of lijnbaan: een soms wel 300 meter lange, smalle strook grond waarboven vele door een spinner aangeleverde garens, werden uitgeschoren (uitgelopen). Het touw kwam terecht in een "kuil", een nog steeds bestaande lengtemaat voor touw. Aan een van de uiteindes van de lijnbaan werden de garens in groepjes aan de haken van een wiel of slagmechanisme (slinger) bevestigd, aan iedere haak een groepje garens. Daar stond ook een teer- en drooghuis.

Druk 'in touw'

Aan de andere zijde van de lijnbaan werden de garens allemaal aan de ene haak, de lammeroen, van de lopende bok vast gemaakt. Deze lopende bok was een karretje met twee wielen en een over de grond slepend uiteinde waarop gewichten konden worden gezet, om zodoende de kracht waarmee de garens in elkaar werden gedraaid te kunnen regelen. Zo kon de kracht waarmee de garens tot strengen worden gedraaid worden bepaald en daarmee de uiteindelijke trekkracht en de stijfheid van het touw. Ook bevond zich aan dit uiteinde van de lijnbaan

De klos: een taps toelopend en voor iedere groepje garens ingekerfd stuk hout dat hier de garens uit elkaar moest houden.

De term touwslaan wordt verklaard doordat er tijdens het proces gebruik werd gemaakt van haken en als een haak in de rondte draait zegt men dat de haak in de rondte slaat. De ronddraaiende haken brengen dus slagen in de groepjes garens aan.

Het wiel/de slinger werd vervolgens rondgedraaid zodat door het ronddraaien van de haken (torsie) uit ieder groepje garens een streng (in een gedraaide garens) ontstond. Vervolgens werden deze strengen met behulp van een houten klos onder voortdurend blijven draaien aan het wiel ook weer in elkaar gedraaid tot een touw, het zogenaamde wantslag touwwerk.

Om verschillende touwdiktes te produceren werd het aantal garens per haak vermeerderd. Met enkele van zulke wantslag-touwen kon vervolgens het proces worden herhaald, zodat het mogelijk was om dikke flexibele scheepstrossen te maken, het zogenaamde kabelslag touwwerk. Touw werd volop gebruikt voor de tuigage van zeilschepen. Touwslagerijen kwam men dan ook vooral tegen in havensteden. Veel van deze steden hebben nog steeds straten waarvan de naam aan deze voormalige functie herinnert en daar doet Hardinxveld-Giessendam binnenkort niet voor onder!

Touw, een ambachtelijk produkt.

INDUSTRIEEL ERFGOED

FORT-LOCATIE

Nog maar kort geleden stonden ze er nog. Een deel van de loodsen waarin eertijds kruiwagenfabriek Het Fort was gevestigd. Wie er nu kijkt ziet alleen een bouwterrein. Hier, op de plaats waar de geschiedenis van de kruiwagen een belangrijke wending heeft gekregen, komen doodlopende straatjes met huizen er aan. Waar eerst een bijzondere productielijn was ingericht komen nu woningen. De herrie en drukte van weleer maakt plaats voor rust, misschien wel een beetje saaiheid zelfs.

In de tachtigjarige oorlog was hier op deze plek in de Peulen een sterkte. Een verdedigingsplaats waar de Spanjaarden het voor het zeggen hadden. Het was waarschijnlijk niet meer dan een versterkt gebouw, maar droeg wel de naam fort. Een verdedigingsbolwerk, een kleine legerplaats wellicht. Zo komt deze plek aan zijn naam. Na de Vrede van Münster stond het er verlaten bij. Het zal door de tand des tijds zijn weggesleten in dit toen nog volop onder invloed van eb en vloed liggend gebied.

Kruiwagenfabriek Het Fort in oude glorie

In de jaren vijftig van de vorige eeuw kreeg het terrein een nieuwe bestemming. Arie Koorevaar, assistent-bedrijfsleider bij scheepswerf De Merwede wilde voor zichzelf beginnen. In Giessendam werden in die tijd op verschillende

plaatsen houten kruiwagens gemaakt. De Jong's Kruiwagenfabriek was net begonnen om daarnaast ook stalen kruiwagens te produceren. In dat product zag Koorevaar wel wat. Hij kocht een op het terrein wat in de volksmond nog steeds 'Het Fort' werd genoemd, staande schuur. Hij noemde zijn onderneming er ook naar en als productnaam werd het kortweg Fort. Om een eigen plaats in de kruiwagenmarkt te krijgen, besloot Koorevaar stalen kruiwagens te gaan maken, maar dan lichter van gewicht.

Eind jaren vijftig kocht hij een pers die met één druk op de knop van een plaat staal een kruiwagenbak maakte. Hij kwam daarmee een stap voor op zijn concurrenten. Ongeveer tegelijkertijd met de aanschaf richtte Koorevaar zijn blik richting buitenland. Hij ging naar de beurs en peilde de belangstelling voor zijn product. Hij zocht contact met plaatselijke agenten, die op provisiebasis zijn kruiwagens aan de man brachten.

Een echte Fort!

Het bedrijf groeide. Niet alleen qua productielijn werd er geïnvesteerd en geïnnoveerd. Ook werd het bedrijf regelmatig uitgebreid. Tot er in Hardinxveld-Giessendam geen mogelijkheden meer waren. Nieuwe bedrijfslocaties waren er onvoldoende voorhanden.

In 1991 werd in Tiel een nieuw bedrijf geopend. En opnieuw zat de groei er goed in. Op enig moment bleek echter dat juist die groei funest werd voor het bedrijf. Gelukkig kon het na een mislukte overname van een buitenlandse onderneming een doorstart maken en zien we door heel Europa nog vrachtauto's met Fort-kruiwagens rijden.

Voor Hardinxveld-Giessendam is het echter over. Daar herinnert niets meer aan wat hier eertijds voor groots werd verricht. Alles is weg. Zelfs de landhoofden van de brug, die het bedrijf voor de aanleg van de Peulen als toegankelijk gebied met de rest van de wereld verbond, zijn voorgoed geschiedenis geworden.

Links de oude brug naar Het Fort over de Giessen

(BIJNA) VERGETEN

WOORDEN

KELDERWIND

Bij mijn opa in het schuurtje stond een in mijn kinderogen wat eigenaardig apparaat. Een rechthoekig stuk hout, met een ijzeren voet eronder, een ijzeren steun aan de bovenkant en op het midden van het hout een handvat. Daarmee kon je door eraan te draaien dat apparaat korter of langer maken. “Dat is een kelderwind”, vertelde opa. “We gaan hem volgende week gebruiken.”

En toen ik de week erna met opa over het tuinpad naar het achter in de tuin staande schuurtje liep, zei die: ‘Nu gaat het gebeuren hoor; ga ik jou laten zien wat je met een kelderwind kunt’. Opa pakte het apparaat en droeg het naar de boomgaard. Daar, aan de rand van een greppel stond een appelboom. Door de greppel helemaal scheef gezakt. Om te voorkomen dat de boom helemaal om zou vallen stond er een stevige balk onder. Maar die balk zakte elk jaar een stukje de grond in, waardoor die boom toch steeds schever kwam te hangen. Elk jaar, in het

vroege voorjaar, zette opa die kelderwind onder de boom en draaide deze zo recht mogelijk. Dan werd er een nieuwe balk onder geplaatst en ging het weer een jaartje goed.

Een ouderwetse kelderwind

Kelderwinde is de officiële naam van deze dommekracht. Een werktuig om lasten op te winden. Een ook gebruikte naam is kelderwindas, of aardwind en in Vlaanderen heet het keldervijzel of keldervijs. Feitelijk is het een hefwerktuig om korte tijd zware lasten op geringe hoogte te brengen. Het woord kelder zou hier komen van diepte, zoals die ook wordt gebruikt in ‘naar de diepte gaan’. Net zoals verdieping een vreemd woord is voor de hoger gelegen etages, moet hier kelder worden uitgelegd. Iets uit de diepte omhoog brengen. Hoogtewinde, zou het dan ook eigenlijk moeten zijn.

Dick de Jong

MIJN DORP

HET HUIS VAN DOKTER LUBBERS

Peulenstraat 249

Een droom die uitkwam, dat was de aankoop van hun huidige woning voor Hessel en Annemarie van Noordennen. En dat is niet zo vreemd als je bedenkt om welk pand het gaat: het huis 'van dokter Lubbers' naast de sluis in de Peulstraat. Een karakteristiek pand, statig, bijna imposant. Of zou dat laatste komen door de associaties die het voor veel Hardinxvelders nog oproept? Daar woonde en praktiseerde in de jaren '50-'70 nl. dokter Lubbers en daar ging je meestal niet voor je plezier heen. Ik tenminste niet. Ik zie mezelf nog gaan, angstig aan de hand van mijn moeder. Eerst die glimmende voordeur door, dan een donker portaal met terrazzo vloer over en dan, hoe bijzonder, nam je plaats op een houten bankje in een soort wonderwereld. Een vierkante hal die baadde in het licht dat, dankzij een groot daklicht en een vide, rechtstreeks van boven in de hal annex wachtkamer neerkwam. Voor de veiligheid hing er wel een soort visnet in het open gat.

De vroegere hal annex wachtkamer

Soms daalde mevrouw Lubbers in peignoir de brede, gebogen trap af op haar muiltjes om door een deur in een geheimzinnige hoekkamer te verdwijnen, of via een soort gangetje naar de keuken. Grenzend aan de hal was het domein van Jannie, de assistente. Een klein kamertje vol potjes en flesjes: de apotheek. Op een gegeven moment werd je bij de dokter geroepen in zijn spreekkamertje, dat naast het portaal aan de voorkant van het huis lag. Een vriendelijke, maar zeer dàftige man met een gouden bril en wit

haar. Zijn onderzoeken deed hij weer in een aangrenzend kamertje.

En dat kamer-na-kamer, zowel boven als onder, is typerend voor het huis, nog steeds.

De statige entrée

Zo hebben Hessel en Annemarie het ook gehouden, met respect voor de authenticiteit van het huis. Slechts één muur braken ze uit, om de voormalige onderzoekskamer bij de huiskamer te betrekken. Verder is alles nog oorspronkelijk, zij het dat de kamers een andere functie kregen. Het was anders een hele klus om het huis weer woonbaar en toonbaar te maken. Mevrouw Lubbers, die er na de dood van haar man (in de jaren '80) alleen woonde, kon door ouderdom het huis niet meer goed onderhouden. Toen de familie Van Noordennen het huis na haar verscheiden in 1997 kocht en aan het opknappen ging, kwam ze dan ook voor menig verrassing te staan. Leuke en minder leuke. Zo ontdekten ze, door het vreemde niveauverschil in het huis, en later uit oude foto's, dat het eigenlijk oorspronkelijk uit twee huizen bestaan had. Twee huizen met ieder een puntdak en een eigen gevel. Waarschijnlijk heeft de toenmalige eigenaar, een zeer vermogend heer met de naam Hoogendoorn, eigenaar van o.a. een steenfabriek, rond 1900 de twee huizen samengevoegd. Mogelijk heeft hij van de stenen uit zijn eigen fabriek het geheel een compleet nieuwe gevel gegeven, waardoor het als één huis oogde. De

puntaken verdwenen en het hele huis kreeg een plat dak. Een andere ontdekking was die van een 'geheime' kelder. Verder kwamen ze in een vertrek 6(!) lagen vloerbedekking boven elkaar tegen, 7 kachels verspreid door het huis en overal betengelde muren (d.w.z. met jute bekleed). Achter, klem tegen de woning, stond een piepklein huisje, compleet met plee. Waarschijnlijk overnachtte daar de man die de goederen van de schepen, die uiteraard de toenmalige dam niet over konden, over de dam sjouwde. Uit oude geschriften bleek het huis zelfs een logement bevat te hebben. Kortom: een huis vol historie en vol verrassingen.

Ondanks alle gebreken vielen Hessel en Annemarie als een blok voor het huis. Zij zelfs letterlijk vanwege een scheur in de granieten vloer. En nu? "Een heerlijk huis om te wonen! Het voelt zo goed. Het is wel ruim, maar voelt door al die aparte ruimten niet te groot aan. Hier zijn wij helemaal thuis!"

En ik? Ook mijn droom is uitgekomen. Dwaalde ik de laatste jaren 's nachts in mijn dromen vele malen door het 'huis van Lubbers', kamertje na kamertje met de ene verrassing na de andere, nu werd dat even werkelijkheid.

Het huis van Van Noordennen? Een echt droomhuis!

Liesbeth Leenman

N.B. Wilt u de oorspronkelijke apotheek uit het doktershuis nog eens zien? Hij is te bewonderen in een museum in Tilburg, waar hij in zijn geheel, met kasten en al, naar toe overgebracht is.

Vanaf het Sluisje gezien.

CULTUURHISTORIE

HERGEBRUIK

Zuinigheid is een deugd. De vorige keer hebben we u al een foto getoond van dit bijzondere schouwspel. Graag komen we er nog even op terug, omdat hergebruik weer volop 'in de mode' is. Een van de positieve gevolgen van economisch slechtere tijden is dat mensen gaan nadenken. Nadenken over hoe ze zuiniger kunnen omgaan met wat ze hebben. Dat dit eertijds heel gewoon was, blijkt uit die foto. Hierbij nog een keer het zelfde schouwspel, maar dan in breder perspectief.

Treffend voorbeeld van hergebruik in Boven-Hardinxveld

Duurzaam omgaan met wat je hebt, nog even (of wat langer) wachten met vervangen als het nog niet echt hoeft, niet weggooien maar repareren. Of soms is het gewoon: 'Je geefklier in bedwang houden'. Boeren doen dat al jaren, die hergebruiken alles. Zoals hier een stel deuren, die een tweede leven hebben gekregen. En met een beetje geluk zit er ook nog een derde leven in, als kachelhout, dus brandstof.

Dat zuinig omspringen met je spullen werkt, blijkt wel uit het feit dat er op veel plaatsen een repair café ontstaat. Een plaats waar je met kapotte spullen heen kan om te laten repareren. Een prima initiatief. Niet alleen vanwege de mogelijkheid van repareren, maar ook als bezigheid

voor mensen en goed voor de sociale contacten. Met name dat laatste woord café lijkt een beetje misleidend, maar repair café klinkt nu eenmaal beter dan herstelrichting.

HET STATION

DE TWEEDE TRAP

In eerdere nieuwsbrieven kwam het station regelmatig aan bod; met name de trappen ervan. Was de trappartij eerst een onderdeel dat door zijn bouwvalligheid afbraak deed aan de architectuur, inmiddels is dat (bijna) helemaal verholpen. Eerst werd de grote trap keurig opgeknapt (op de onderste treden na) en inmiddels is ook de tweede, smallere, trap gerenoveerd.

Een hele verbetering!

Aardig om te weten: bij het open gedeelte tussen de twee trappen werden vroeger de kolen voor de (stroom)treinen gelost.

Weer (bijna) als nieuw

UIT HET NIEUWS

VERANTWOORD PLAVEISEL

De Peulenstraat wordt weer voorzien van gebakken klinkers. Dat is een van de toezeggingen, die een afvaardiging van de Stichting Dorpsbehoud kreeg tijdens overleg met de gemeente

Hardinxveld-Giessendam over hoe ons dorpscentrum er in de nabije toekomst zal gaan uitzien. De Peulenstraat krijgt een stukje van zijn oude uitstraling terug.

Dat soort straatstenen lag er ooit ook. Die mooie donkerrode klinkertjes, die zo geweldig goed pasten bij de statige omgeving. Want de Peulenstraat was een deftige straat. Bij de fraaie panden en de mooie, vaak hardstenen, stoepen. Daar woonden de notabelen van het dorp. Al in de 17^e eeuw is dit stuk rivierdijk bestraat, om te voorkomen dat die notabelen van toen vuile voeten (vuil schoeisel) zouden krijgen.

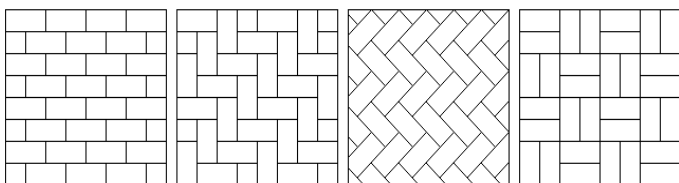
Ooit zijn die prachtige klinkers ten prooi gevallen aan het welvaartsmonster. Welvaart ervaart vaak prettig, maar welvaart is niet altijd even gunstig. Want welvaart kost vaak immateriële offers. In een tijd dat het geld niet op kan, gaat de commercie de leiding nemen. Geld speelt niet langer of althans veel minder een rol. Dat is er genoeg. Niemand realiseert zich op zo'n moment dat een wijs mens in tijden van overvloed iets voor mogelijk andere tijden over moet houden. De droom van Jozef over de vette en magere koeien is daar een prachtig voorbeeld van.

In tijden van welvaart wordt de markt overspoeld met van alles, waar met name de aanbieder financieel beter van wordt. En zo ongeveer elke koper denkt dat hij mee moet doen met die door de verkoper voorgehouden 'lekkernij', die vernieuwing heet.

Het plaveisel van de wegen in Nederland heeft eeuwen achtereen bestaan uit grind. En waar dat door de daar wonende 'stand' op prijs werd gesteld, uit gebakken klinkers. Er waren drie hoofdsoorten. Waalformaat (200 x 50 mm), dikformaat (210 x 70 mm) en keiformaat (200 x 100 mm). Ze worden in tegenstelling tot beton- of kalkzandklinkers gemaakt van klei en zijn dus een keramisch product. De klei of leem waaruit de klinkers ofwel de straatbakstenen gebakken

worden is op veel plaatsen in ons land te vinden, als rivierklei, zeeklei of leem. Al sinds de middeleeuwen komt de straatbaksteen voor.

In de praktijk blijkt het erg belangrijk dat de straatklinkers in een juist verband worden gelegd. Om twee redenen. In de eerste plaats voor het aanzicht. Maar, wat belangrijker is, voor de stabiliteit en de duurzaamheid. Dit laatste heeft vooral te maken met de verkeersintensiteit ter plaatse.

V.l.n.r.: halfsteensverband, elleboogverband, keperverband en blokverband.

Ieder verband heeft een hoofdpatroon, met daarnaast oplossingen voor de beëindigingen bij de kanten (de kantopsluiting), ontmoetingen van wegvakken en aansluitingen in bochten. In deze verschillende samenstellingen kunnen een aantal traditionele verbanden onderscheiden worden: halfsteensverband, keperverband, elleboogverband, diagonaalverband, blokverband en zigzagverband. Naast deze functionele toepassingen worden steeds vaker ook sierverbanden toegepast soms in combinatie met allerlei steenformaten en materialen.

HEIKELIGHEDEN

MERWEDEDIJKVIADUCT

De officiële naam is Merwededijkviaduct, maar hier zeiden we altijd 'de boogbrug'. En dan hebben we het over de overbrugging van de A15 met aan de zuidkant de Rivierdijk en aan de noordkant de Peulenstraat(-Zuid).

In 1938 zijn er over de toen nieuwe rijksweg 15 op het traject Ridderkerk-Tiel drie identieke be-

tonboogviaducten gebouwd. Met een verstijfde buigingsboog en een laaggelegen rijvloer, heet dat in vaktaal. En alle drie kregen ze een naam, in Papendrecht werd het Veerwegviaduct (in de volksmond 'de witte brug'), op Sliedrechts grondgebied Kaaiviaduct en dat bij ons dus Merwededijkviaduct. Het bijzondere aan die laatste is de schuine ligging ten opzichte van de overkruiste rijksweg.

De witte brug alias boogbrug alias Merwededijkviaduct

Dat ze een naam hadden wist niemand. Als voorzitter van de straatnamencommissie heb ik vorig jaar nog eens contact gehad met Rijkswaterstaat. Om te kijken of de vroegere boogbrug een naam kon krijgen, in navolging van de toen plotseling opduikende naam Wilhelminaviaduct in Boven-Hardinxveld. Niemand kon me toen vertellen dat de brug al een naam had.

Alle drie die bruggen zijn intussen vervangen. Jammer voor het dorpsbeeld door andere bruggen... eh, ik bedoel gewone viaducten. Maar de laatste verandering is van heel wat positiever aard. Daar in Papendrecht is weer een boogbrug teruggekomen. Weliswaar een stuk moderner en niet meer van beton, maar wel een witte boogbrug. Jammer dat dit nu wel kan en toen er in Hardinxveld-Giessendam een nieuw rijkswegviaduct moest komen er kennelijk weinig of geen visie was, waardoor het als zeer beeldbepalend ervaren viaduct voor altijd van de aardbodem is verdwenen. Een brug die echt tot veler verbeelding speelt. Waaghalzen liepen over de

boog van de ene naar de andere kant. Hele groepen mensen stonden op het aan beide zijde aangebrachte wandelpad om te kijken naar de auto's op de rijksweg. Ooit fietste daar het peloton van de Tour de France onderdoor. Het moet toen zwart gezien hebben van de mensen.

In de brede onderbalken waren vierkante uitsparingen gehouden, van wel een halve meter lengte. Dat zou geweest zijn om er dynamiet in te kunnen doen als de brug opgeblazen zou moeten worden voor het geval de vijand zou komen en over de A15 naar het westen zou stormen.

Jammer van de kenmerkende brug bij ons weg is. Het zou een eer aan de geschiedenis geweest zijn, als er een wat passender brug was teruggekomen. De boogbrug is namelijk het oudste brugprincipe na een liggerbrug. Het is het oudste niet-triviale ontwerp voor een brug, bedacht in het oude Mesopotamië. Later is de boogbrug verfijnd door de Grieken en de Romeinen. De laatste gebruikte het model vaak ook voor hun aquaducten. Het voordeel van dit model is dat er slechts één bouw materiaal nodig is, toentertijd steen. In ons geval, Hardinxveld-Giessendam, dus ook één materiaal: beton.

Tenslotte nog de vraag wat het verschil is tussen een brug en een viaduct. Een viaduct is een brug die uit meerdere delen (spans) bestaat, die meestal van gelijke lengte zijn. Zowel viaducten en bruggen kunnen over land en water lopen. Een viaduct is steeds een brug, maar een brug is niet altijd een viaduct.

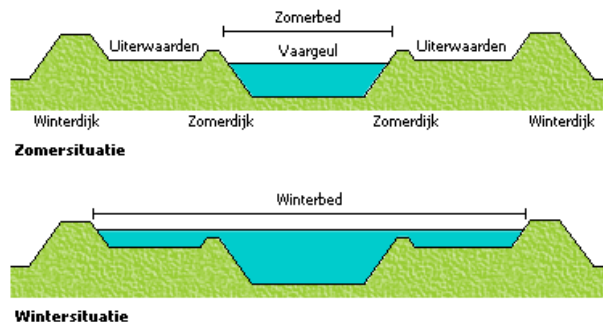
Dick de Jong

*Een heer sprak: "geen woord onvertogen,"
toen hij, weloverwogen,
het viaduct bezag
dat over de snelweg lag
"maar hier kunnen wij echt niet op bogen".*

DE RIVIER

DE WINTERDIJK

Het is weer winter. De natuur ziet er anders uit dan 's zomers, zo ook de Merwede. Breder met name. Hoe komt dat?

Doorsnede van een rivierbedding met uiterwaarden

De winterdijk of bandijk is de dijk langs een rivier die bij hoge afvoeren overstrooming van omliggende gebieden voorkomt en de rivier in het stroomprofiel houdt. Anders dan de zomerdijk is de winterdijk hoog genoeg om de hoogst voorkomende waterstanden tegen te houden. De winterdijk hoeft dus alleen water te keren bij hoge afvoeren, bij normale situaties keren de zomerkades het water. Bij hoge afvoeren stroomt al het water over de zomerkade, waardoor uiterwaarden volgelopen.

De winterdijken zijn primaire waterkeringen. Achter deze dijken zijn polders gelegen. De belangrijkste functie van de winterdijk is dan ook beschermen tegen overstroomingen van de polders achter de dijk. Veel van deze dijken zijn verstevigd, verbreed en opgehoogd na de hoge waterstanden en dreigende doorbraken aan het einde van de 20e eeuw.

De naam winterdijk is afgeleid van het feit dat de hoogste waterstanden van een rivier vaak in de winter bereikt worden, waardoor de dijk juist dan nodig is. De etymologische verklaring voor de naam bandijk voert terug op de samenvoe-

ging van ban(ne) in de zin van rechtsgebied en dijk, daarmee werd aangegeven dat deze dijk gerechtelijk geschouwd werd.

VERLICHTING KERKTOREN

Het zal maar weinigen ontgaan zijn dat de toren van de Hervormde Kerk in de Peulenstraat sinds enige tijd 's avonds verlicht is.

Duidelijk waarneembaar vormt hij bijna nog meer dan eerst het centrum van het dorp.

Dat is ook een van de redenen waarom het college van kerkrentmeesters van de kerk dit initiatief genomen heeft. Een andere reden is van symbolische aard: de kerk als lichtend licht in de wereld, naar Christus' bedoeling.

DE SEIZOENEN DOOR

Veel wind en daarom ruw water in de Giessen in januari

Geen sneeuw? Toch sneeuwpoppen!

De Merwede bij mist

Bomen langs de wetering, achteraan de ijsbaan. Roerloos in de mist.

WILT U DE NIEUWSBRIEF OOK GRATIS ONTVANGEN?

STUUR UW E-MAILADRES NAAR

INFO@DORPSBEHOUD.NL

COLOFON

Redactie : Liesbeth Leenman
Tekst : Liesbeth Leenman en Dick de Jong
Foto's : Ewoud Klop, Liesbeth Leenman en anderen
Fotobewerking : Ewoud Klop

Secretariaat: Kerkweg 72, 3371 AG Hardinxveld-Giessendam
www.dorpsbehoudhg.nl info@dorpsbehoud.nl